

msu
od doma

Upoznajte dvojicu iznimnih pojedinaca: BORISA BUĆANA i MLADENA STILINOVIĆA. Njihove ideje neka vam posluže kao inspiracija. Prijedlog kako to možete učiniti pročitajte u nastavku. Radujemo se vašim radovima koje šaljite na naš e-mail: edukacija@msu.hr.

*Edukativni stručni materijali i tekstovi preuzeti su iz literature MSU-a.

BORIS BUĆAN

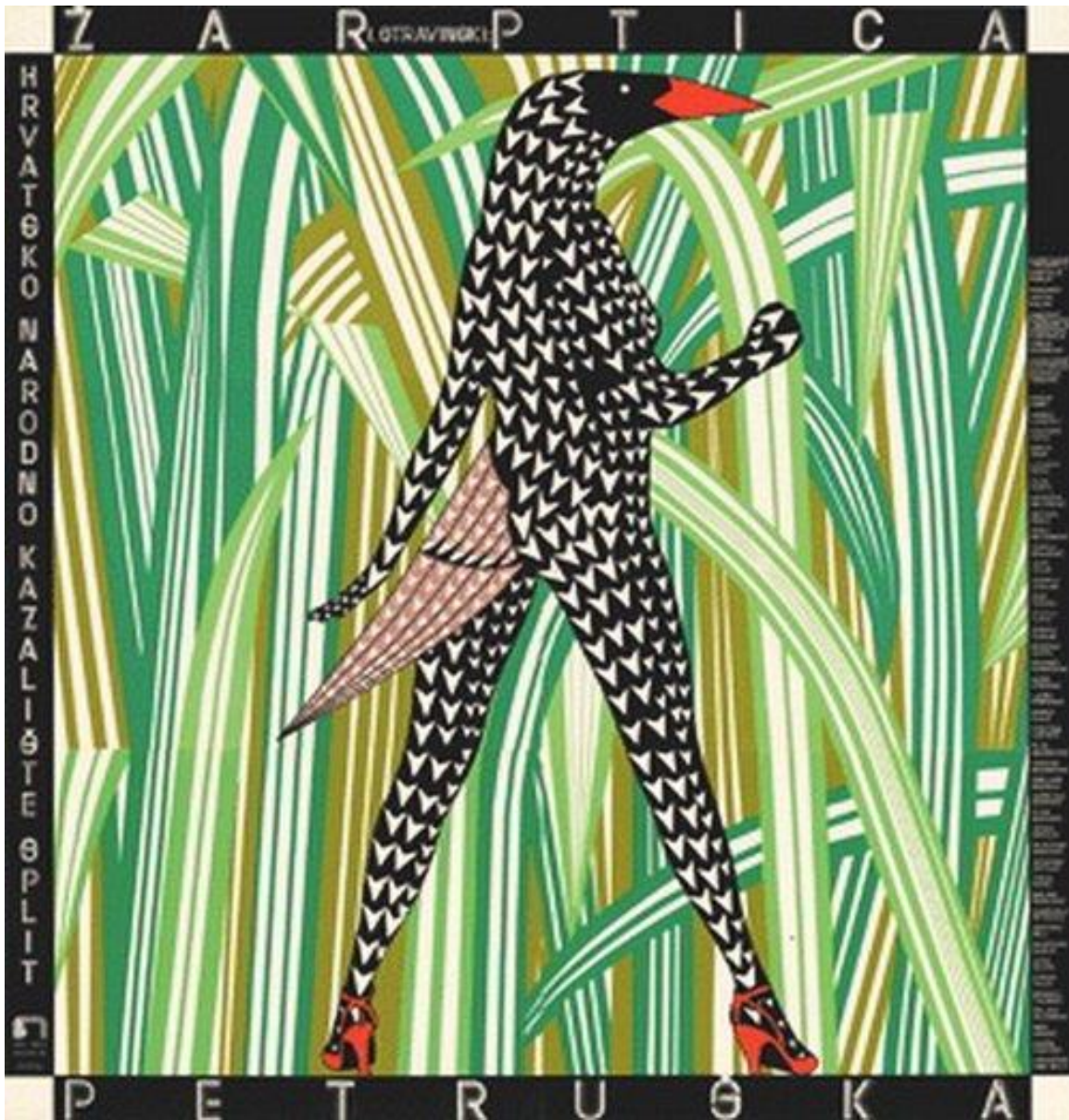
Slikar i grafički dizajner Boris Bućan proslavio se kao autor brojnih plakata.

Rick Poyor, pišući o plakatima Borisa Bućana navodi: „Prema Bućanovu mišljenju, plakat koji jednostavno reproducira neki primjerak umjetničkog djela, kao što je to najčešće slučaj s plakatima za izložbe, zapravo uopće i nije plakat. Plakat mora biti zasebno djelo, slobodno tumačenje i treba sadržavati elemente osmišljene posebno za tu prigodu. Neovisno o njegovoj namjeni, Bućan je od početaka smatrao plakat umjetničkim djelom, a ne primijenjenom umjetnošću. (...) Bućanu je slika na prvom mjestu, a tipografija mu je uvijek sporedna briga. U njegovu se radu često osjeća da bi se najradije potpuno riješio slova. Smanjuje slova koliko je god moguće kako bi se slici dalo više prostora i ne brine ga što naručitelji misle da bi to trebao biti glavni element.“¹

Boris Bućan se „proslavio kao autor brojnih plakata čija rješenja premašuju uobičajenu informativnu razinu, a karakterizira ih višesrukost značenja, simbolična interpretacija i humor. (...) Osobito su zapaženi višedijelni plakati za kazališne, koncertne i izložbene manifestacije. Radi se o vizualno dominantnim uličnim slikama u kojima autor obilato koristi dekorativni inventar i igru slobodnih asocijacija. Mnogi plakati dijelovi su većih serija, što je umjetniku omogućilo postupno razvijanje pojedinih grafičko-dizajnerskih ideja.“²

¹ Poyor, Rick. Rani plakati Borisa Bućana. U: Boris Bućan: *Doručak u štampariji*. Zagreb : Muzej suvremene umjetnosti, 2016.

² Križić Roban, S. *Boris Bućan. // Akcenti : zbirke u pokretu. / urednica Nada Beroš. Zagreb : Muzej suvremene umjetnosti, 2009. Str.74.*

BORIS BUĆAN: ŽAR PTICA/PETRUŠKA (I. Stravinski), HNK Split, 1983.

Bućan za baletnu predstavu *Žar ptica / Petruška* smješta u središnji kadar prikriveno egipatsko božanstvo, tako da slika privlači i dominira, a informativni dio plakata pomaknut je na margine.

MLADEN STILINOVIĆ

„Kao umjetnik učio sam i od istoka (socijalizma) i od Zapada (kapitalizma). Naravno, sada kada su se granice i politički sistemi promijenili, takvo iskustvo više neće biti moguće. Ali ono što sam ja naučio iz tog dijaloga ostaje mi. Gledanje i poznavanje umjetnosti Zapada navelo me je ovih dana na misao da na Zapadu ne može biti umjetnosti. Ne tvrdim da je nema. Zašto ne može biti umjetnosti na Zapadu? Odgovor je vrlo jednostavan. Umjetnici Zapada nisu lijeni. Umjetnici s istoka su lijeni, a hoće li oni sada kada više nisu umjetnici Istoka ostati lijeni, to ćemo vidjeti.”³

Navedeni je citat prvi ulomak manifesta Mladena Stilinovića pod nazivom *Pohvala lijenosti* koji završava rečenicom: I da budem lijen i zaključim: nema umjetnosti bez lijenosti.

Umjetničko djelovanje Mladena Stilinovića obuhvaća kolaže, fotografije, knjige umjetnika, slike, instalacije, akcije, filmove i videoradove, pri čemu je konstanta njegova izraza upotreba svakodnevnih, funkcionalnih, „siromašnih“ materijala, jednostavna, ali promišljena realizacija te proturječnost korištenih simbola. Stilinović se u početku bavio poezijom i eksperimentalnim filmom, a tema njegovih prvih slika bio je odnos vizualnog znaka i riječi. Prve slike i kolaži sadržavale su riječi, a realizirao je i brojne knjige kao djelo umjetnika (artist book), poput *Daj pogle 1* i *Daj pogle 2* iz 1974. godine, koje se nalaze u zbirci Muzeja suvremene umjetnosti. Upotrebom riječi u svojim djelima propitivao je društvene konvencije tadašnjeg sustava, ali i društvenu ulogu i poziciju umjetnosti (Čujem da se govori o smrti umjetnosti... iz 1977.godine, rad koji se nalazi u zbirci MSU-a. Često je upotrebljavao crvenu boju, tematizirajući tako dominantnu ikonografiju tadašnje komunističke vlasti (*Crveni kruh*, 1976.)⁴

³ Preuzeto iz: <https://www.stocitas.org/mladen-stilinovic-pohvala-lijenosti.htm>

⁴ Preuzeto iz: arhiva MSU-a

Vjerojatno jedan od najpoznatijih radova Mladena Stilinovića je izjava nastala 1993. godine i glasi *An Artist Who Cannot Speak English is No Artist*.

Vrijeme je to kada, nedugo nakon pada Berlinskog zida, kad umjetnici iz istočne Europe postaju sve prisutniji na umjetničkoj pozornici zapada, ulazeći u sustave umjetničkog tržišta. Preduvjet snalaženja u novim uvjetima jest poznavanje engleskog jezika: tradicionalni jezici umjetnosti i filozofije, poput francuskog, talijanskog, njemačkog ili ruskog izgubili su primat.⁵

MLADEN STILINOVIĆ: AN ARTIST WHO CANNOT SPEAK ENGLISH IS NO ARTIST, 1993.

Obraćajući se isključivo osobama koje razumiju engleski jezik, autor potvrđuje svoju poziciju unutar simboličnog sustava ili zakona. On iz zakona govori o zakonu samom, svodeći pitanje umjetnosti na pitanje jezika ili poštivanja simboličnog sustava.⁶

⁵ Jakšić, J. *Mladen Stilinović*. // Akcenti : zbirke u pokretu / urednica Nada Beroš. Zagreb : Muzej suvremene umjetnosti, 2009.

⁶ Isto.

Posvetimo se razumijevanju, zanimanju, poštivanju mišljenja sugovornika, ali i promišljanju važnosti (vlastitog) jezika, kulture i književnosti. Izrazimo vlastite misli, osjećaje, ideje i stavove. Komunicirajmo i podsjetimo se!

„Komunikacija je prijenos, primanje i davanje poruka. Komuniciramo na različite načine, najčešće govorno, ali i vizualno. Vizualno komuniciramo npr. plakatom kojim prenosimo vizualnu poruku (...) Na dobro osmišljenom plakatu slika i tekst čine jednu cjelinu koja poretkom i ritmom likovnih elemenata privlači pozornost promatrača. Tu ulogu slike možemo postići i postupcima rekompozicije i redefinicije. (...) Rekompozicija nastaje razlaganjem, preraspoređivanjem (prerazmještanjem) i kombiniranjem već stvorene kompozicije.”⁷

Radove učenika koji su se zabavili mislima i djelima Bućana i Stilinovića prilažemo u nastavku.

⁷ Huzjak, M., Rupiĉ, I. *Moje boje 5* : udŹbenik za 5. razred osnovne Źkole Zagreb : Źkolska knjiga 2015.